

Släktforska i Danmark – hur kommer jag igång

Släktforskning är din egen danmarkshistoria. Det är inte säkert att du härstammar från kungar och riddare, men det betyder inte att dina förfäder är en tråkig, grå massa. Statens arkivs samlingar erbjuder en mängd fascinerande historier om vanliga människor - berättelser som bara väntar på att berättas.

Här kan du läsa mer om vad släktforskning är och hur du kommer igång med att upptäcka din egen historia.

Vad är släktforskning?

Den typiska släktforskaren försöker hitta så mycket information om sina förfäder som möjligt - föräldrar, far-och morföräldrar och så vidare. Vissa går åt andra hållet och letar efter levande släktingar från en gemensam förfader.

Släktforskningens faser

Den första tiden i arkivets lässal använder släktforskaren till att hitta den mest grundläggande informationen om varje person: namn, födelsedag och plats, dödsdag och plats, make och föräldrar.

Så småningom börjar släktforskare, också att söka efter information inte bara berättar om när och var folk bodde, utan också mer information om hur de levde. Det kan till exempel vara information om:

- Arbete
- Egendom och tillgångar
- Bostäder
- Rättssaker
- Skilsmässa
- ... Och allt möjligt annat!

Släktforskaren måste förbereda sig hemma

Det finns inget samlat register över Statens Arkivs samlingar som är så detaljerade att man bara kan slå upp ett namn upp och få en överblick över alla de dokument som beskriver personens liv.

Du skall själv hitta informationen i arkiven, så det är viktigt att du är så väl förberedd som möjligt hemifrån. Det första du bör göra är att intervjua äldre familjemedlemmar, titta i familjens gömmor och samla så mycket information som möjligt om dina förfäder.

Det är också en bra idé att gå på en av de många kurser i släktforskning som erbjuds över hela landet, eller att läsa en bok om släktforskning. Det

finns utgivet många bra handböcker som vänder sig till nybörjare om släktforskningens svåra men spännande konst.

Nödvändig information

För att komma igång med släktforskningen på ditt första besök i arkivet, måste du skaffa fram följande uppgifter om så många av dina förfäder som möjligt:

- Namn
- Födelseår och församling
- Dödsår och församling

Det är oftast inte så viktigt för dig att ha födelsedagen, bara du vet omkring vilket år, och inte minst församlingen. Födslar och dödsfall noterats i kronologisk ordning i varje församlings kyrkböcker, och det är först efter CPR registrets införande 1968 som vi har ett gemensamt nationellt register med information om individers födelseställe.

Första arkivbesöket

När du har samlat in de uppgifter som familjen kan ge dig, är det dags att titta i arkiven.

De allra flesta kyrkböckerna levereras från församlingarna till Statens Arkiv, där du kan titta på dem i lässalarna. Observera att kyrkböckerna först är allmänt tillgängliga när de är 50 år gamla - information om dödsfall får man se redan efter 10 år.

Var finns kyrkböckerna?

Statens Arkiv består av sju enheter, inklusive de fyra landsarkiven i Viborg, Aabenraa, Odense och Köpenhamn. Landsarkiven täcker vars ett geografiskt område. De nyare kyrkböckerna förvaras på det landsarkiv som församlingen tillhör, titta på Riksarkivet som håller kyrkböcker från socknen du är intresserad i. Om du tittar i Daisy kan du se vilket arkiv förvarar kyrkböckerna.

De äldsta kyrkböckerna, dvs. kyrkböckerna från före 1892, för hela landet är mikrofilmade och du kan se dem på alla landsarkiv, på Riksarkivet och Erhvervsarkivet.

Dessutom är de äldsta kyrkböckerna tillgängliga på internetsidan arkivalieronline som Statens Arkiver står för.

Det är därför inte säkert att du första gången behöver besöka det landsarkiv, som omfattar det område där dina förfäder levde, du kan börja på det arkiv som är närmast där du bor.

Komma vidare med släktforskning

Vad du kan hitta i arkiven om enskilda personer beror delvis på hur deras liv har gestaltat sig.

När du tycker att du har identifierat nog av dina förfäder och fått reda på när och var de bodde, kommer du förmodligen att vilja ha reda på lite mer om dem. Här kan du läsa mer om vad du kan hitta på dina förfäder i Statens arkiver.

En översikt av de mest använda arkiven

Här kan du se vilka som är de mest använda arkiven.

- **Kirkebøger:** innehåller information om religiösa ceremonier i församlingen: dop, konfirmation, vigsel och begravning.
- **Testamenter:** Ett testamente är ett juridiskt bindande dokument som talar om vad en person vill göra med hans eller hennes egendom när personen dör.
- **Skifteprotokoller:** Bouppteckningar innehåller uppgörelse av avlidna personers egendom och vem som skall ärva dem.
- **Lægdsruller:** Lægdsruller och søruller är register över värnpliktiga män som kunde skrivas in till militärtjänst i armén eller marinen.
- **Folketællinger:** Folkräkningar är en inventering av alla de människor som bodde i Danmark ett visst år. I folkräkningar, kan du hitta namnen på alla hushållets medlemmar.
- **Adoption:** I adoptionssaker är det möjligt att hitta information om adopterade barn, adoptivföräldrarna och vanligtvis även om de biologiska föräldrarna.
- **Brandforsikring:** Information om brandförsäkringen och brandtaksationsprotokoller. De omfattar information om en fastighet byggnadsår och storlek.
- **Faderskap:** Faderskapsärenden startas om ett barn föds utanför äktenskapet. Syftet är att fastställa vem som är far till barnet.
- **Skilsmisse:** Fram till 1797 har skilsmässa handlagts av tjänstemänsdomstolar. Därefter handläggs skilsmässor i civil domstol. Du kunde få en skilsmässa, antingen genom beviljning eller dom.
- **Tingslysning:** Registrering sker i domstolarna i samband med köp och försäljning av mark och byggnader. Tingslysning skall säkra köparens rättsgiltighet.
- **Borgerlig vigsel:** Borgerlig vigsel tilläts från 1851 för personer som inte tillhörde folkekirken. Från 1923 kan alla välja en borgerlig vigsel.
- **Fæsteprotokol:** Fæsteprotokol innehåller namn på personer som arrenderade egendom som tillhörde ett gods. Arrende avskaffades 1919.

- **Födelsestiftelsen:** 1750 skapades födelsestiftelsen, här kunde kvinnorna föda anonymt och få gratis sjukvård. Syftet var att undvika dödande av nyfödda och mödrar lovades anonymitet "för alltid".
- **Stambøger:** Stamböcker och stamkort är ett register över manskapet i en militär avdelning.
- **Registrering af motorkøretøjer:** Registreringsskatt för fordon infördes 1924. I Landsarkivet för Själland finns register för hela landet och de innehåller en del information om varje fordon.
- **Indfødsret:** Ansökningar om medborgarskap, innehåller korta levnadsbeskrivningar och information om familjeförhållanden.
- **Udlændingesager:** Tillsyn av utlänningar har sedan 1926 förekommit av utländska medborgare bosatta i Danmark.
- **E-arkivalier:** E-arkiv är data från de IT-system där myndigheterna har använt i sina sakärende.

Leta upp ditt arkiv

Statens arkiv är en serie av arkivinstitutioner spridda över hela landet. Dessa institutioner tillvaratar olika uppgifter och lagrar olika arkiv. Därför måste du tänka på vilken slags arkivalier du letar efter innan du besöker oss.

Statens Arkiv bevarar originalhandlingar. Det innebär att arkiven är organiserade efter vem som skapat eller tillhandahållit arkivalierna. Det kallas proveniensprincipen.

När du behöver använda arkivalierna i statsarkivet samlingar, betyder det att du måste ta reda på vem som är arkivskaparen och var arkivalierna bevaras.

Riksarkivet

På Riksarkivet hittar du arkiv från alla centrala danska statliga myndigheter, inklusive ministerier, myndigheter och försvaret samt från privatpersoner och organisationer. Riksarkivet finns i Köpenhamn.

En god regel är: Finns det bara en av denna typ av myndighet på nationell nivå (t.ex. justitieministeriet), så är myndighetens arkiv på Riksarkivet.

Landsarkiven

På landsarkiven hittar du arkiven från lokala och regionala danska statliga myndigheter, bland annat amter, domstole, politikreds, statsamter, pastorater, toldkamre och Embedslægeinstitutioner. Det finns fyra landsarkiv, i Köpenhamn, Odense, Viborg och Aabenraa och de täcker var sitt geografiskt område.

En god regel är: Finns det mer av denna typ av myndighet på nationell nivå (t.ex. ett amt), så finns myndighetens arkiv på ett av landsarkiven.

Erhvervsarkivet

På Erhvervsarkivet hittar du arkiv från alla typer av verksamheter, dvs. organisationer, företag, föreningar och privata arkiv från affärsmän. Erhvervsarkivet ligger i Aarhus.

Dansk Data Arkiv

Dansk Data Arkiv samlar in, bevarar och tillhandahåller forskningsdata från samhällsvetenskap, hälsovetenskaper och historia. Dansk Data Arkiv har ingen läsesal. Om du skall använda uppgifter från de danska Dansk Data Arkiv, skall du beställa dem från arkivet.

Släktforskning på Internet

Det finns många möjligheter för släktforskare på Internet. Mycket från de centrala arkiven finns tillgängliga på internet, antingen i skannad form eller sökbara avskrifter. Det finns också en chans att träffa likasinnade och utbyta information eller få hjälp att lösa problem.

Register på webben

Ett register är en lista över de arkivalier som du kan hitta i ett arkiv.

Statens Arkivs samlade register finns databasen Daisy. Statens Arkiv har kommit långt med att uppdatera Daisy, men man bör ändå förvänta sig att det finns några år kvar innan allt är registerat.

Ett annat omfattande register på Internet är DANPA (Danmarks Nationale Privatarkivdatabase). Här kan du söka register om privata arkiv, som bevaras i lokalarkiven, Statens Arkiver, Kungliga biblioteket, och olika specialsamlingar.

Originalarkivhandlingar på webben

På arkivalieronlines webbplats finns landets alla kyrkböcker från tiden före 1892 i skannade form. För många församlingar har kyrkböckerna skannats fram till 1925. På arkivalieronline, kan du också hitta folkräkningar från perioden 1787-1925 (med vissa undantag).

Statens Arkiv arbetar för att göra ännu fler digitaliserade arkiv tillgängliga via Internet. Detaljerade register över folkräkningarna och kyrkböckerna som är registrerade finns på arkivalieronline.

Observera att du måste vara en registrerad användare av arkivalieronline för att använda registren. Registreringen är gratis och görs på webbplatsen.

Avskrifter av arkiv på Internet

Frivilliga har med hjälp av Statens Arkivers KIP-projekt knappat in folkräkningar, som har placerats i en gemensam databas, Dansk Demografisk Databas (DDD). Här kan du söka efter personer i de rikstäckande folkräkningarna 1787, 1801, 1834, 1840 och 1845, det finns många utspridda poster från andra folkräkningsår.

Via DDD är också möjligt att söka efter personer som emigrerat från Danmark (det danske udvandrersarkiv) eller som har invandrat till Danmark (Immigrantmuseet).